

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЕЛЕКТРОННИХ ВИДАНЬ
Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності
186, Видавництво та поліграфія
(Електронне видання)

*Рекомендовано Вченою радою ІФТКН
Протокол №6 від 28.06.2022*

Чернівці
Чернівецький національний університет
2022

Н54 Навчально-методичний посібник «Стандартизація електронних видань»
/ укл. Дуболазов О.В., Солтис І.В.- Чернівці: Чернівецький нац. унт, 2022. – 51 с.

Викладено матеріал який, передбачає поглиблене вивчення нормативних документів, стандартів електронних видань, включаючи мережеві. Для студентів технічних факультетів за спеціальністю «Видавництво та поліграфія»

© Чернівецький
національний
університет, 2022

Лекція №1

Тема: ОСНОВИ КУРСУ «Стандартизація електронних видань». Сфера застосування електронних видань

Тривалість: 1 год. 20 хв.

Місце проведення:

Навчальна сфера найбільш піддається настанню електронного книговидання, причому як шкільне, так і середня та вища освіта впроваджує у свою систему програми навчання, орієнтовані на електронні підручники та комп'ютерні освітні технології. У багатьох випадках частковий або повний перехід на електронне забезпечення навчальними матеріалами цілком виправданий. Ефективність такої заміни тим вище, чим більше розмаїття навчальних посібників і нижчі їх тиражі. Безсумнівна висока споживча цінність дитячих і навчальних електронних видань, оскільки підвищується інтерес до досліджуваного матеріалу і забезпечується можливість застосування нових технологій.

Довідкові і наукові видання надають можливість більш простими засобами і в більш короткі терміни отримувати необхідну інформацію, тому теж поширені досить широко. Їх перевага полягає в зручних пошукових системах, що дозволяють значно підвищувати продуктивність і економити час.

Сучасний стан, тенденції, проблеми та перспективи електронного книговидання в Україні та за кордоном.

Електронні видання зайняли міцне місце в структурі українського книжкового ринку. Продаж цього виду продукції в книжкових і інтернет-магазинах, обов'язкове експонування на книжкових та тематичних виставках поряд з поліграфічною продукцією стали звичайними явищами. Бібліотеки при комплектуванні фондів приділяють значну увагу не тільки практичним питанням придбання електронних видань, але й розробці критеріїв їх оцінки та відбору, а також профілів комплектування. Важливим аспектом дослідження ринку електронного книговидання вчені вважають аналіз видавництв, що виробляють даний вид продукції. Виданням електронної продукції займаються фірми, що спеціалізуються в області комп'ютерних технологій, навчальні та наукові установи, рекламні організації. Електронні видання відносяться до типу продукції, що динамічно розвивається. Їхня кількість збільшується швидкими темпами, а якість безперервно поліпшується.

Інтеграція поліграфічної продукції з електронними документами приносить чисто практичні вигоди. Так, перехід на цифрову форму дозволяє зберегти багато унікальних видів продукції, таких як древні рукописи. Навіть звичайні фотографії і картини втрачають згодом свої якості. Збереження їхніх електронних копій дозволяє донести до наступних поколінь унікальні культурні шедеври. Нарешті, збереження документів і видань в електронній формі дозволяє організовувати електронні бази даних, чітка структура і розвинуті засоби навігації в яких полегшують процес пошуку потрібних матеріалів і їхніх фрагментів.

Надалі широке поширення мультимедіа-технологій і нестримний розвиток електронної комерції накладе тверді обмеження на конкурентоздатність і навіть виживаність підприємств галузі друку, орієнтованих на широкий попит. Переваги в реалізації навіть самої високоякісної продукції одержать ті, хто швидше і ефективніше освоїв електронні способи комерції й обслуговування. Таким чином, мережні електронні видання мають безсумнівні переваги у поширенні перед будь-якими друкованими виданнями.

Дослідники виділили **кілька основних тенденцій** розвитку електронних видань. Так, Р.С. *Гіляревській* відзначає наступні:

1. Тенденція зростання електронних видань. Спостерігається відповідність зростання електронних видань загальному закону зростання обсягів інформації. Офіційний приріст періодичних електронних видань в середньому становить 8% і в цілому відповідає загальній світовій тенденції.
2. Тенденція інтерактивності електронних видань. Це проявляється, насамперед, у практиці вільного редагування - спробі стерти межу між фахівцями та аматорами за рахунок можливості вільного взаємодії з вмістом сайтів.
3. Тенденція мультимедійності електронних видань виражається в можливості зв'язати будь-який текст із зображенням, звуком в процесі його виробництва, а також здатності створювати електронний текст методом оцифровки, розпізнавання і т.п.
4. Тенденція мобільності електронних видань. Ця тенденція полягає в тому, що змісту електронних видань все з більшою наполегливістю переміщується з комп'ютерів і ноутбуків в сферу мобільної телефонії.
5. Зрощування первинних електронних видань з вторинними. Технологічне злиття видавничої справи та науково-інформаційного обслуговування, що обумовлено

застосуванням новітніх засобів інформаційної техніки (поява електронних версій друкованих видань).

Проблеми

До факторів, які гальмують розвиток електронного книговидання та просування його на ринку, зокрема, вчені відносять проблему відсутності зведеної інформації про випущеної продукції. Інформація про електронних виданнях не має систематичного характеру. Основні джерела відомостей - каталоги видавництв, рекламні матеріали, каталоги бібліотек - містять різноманітні. Важко порівнянні дані, що не відображають властивостей електронних видань. Відомості можна отримати від найбільш активних розповсюджувачів електронних продуктів, що не відбиває всього різноманіття вже сформованого до сьогоднішнього дня ринку електронних видань. За словами Є.І. Козлової, найбільш повно представлені універсальні комерційні видавництва. Вони більш активні на ринку, тому знайти відомості про них і їх продукції не представляє особливої складності. Комерційні видавництва представляють інформацію про свої продукції на власних сайтах, розміщують відомості в інтернет-магазинах, створюють корпоративні ресурси.

Українські видавництва електронних видань. ПРИКЛАДИ.

Спільне співіснування електронних видань і друкованих книг і досі успішно здійснюється і продовжується. Про це свідчать і результати дослідження співіснування електронних і книжкових видань у межах українських видавництв. Нами було досліджено, які видавництва України паралельно з друкованими варіантами книжок також пропонують і їхні електронні версії, які формати вони для цього використовують, як відрізняються ціни на різні види видань, яка саме література видається в друкованому і електронному варіантах тощо. На нашу думку, найбільш рівномірно представлено електронні та друковані варіанти видань у репертуарі видавництва «Клуб сімейного дозвілля» (Харків).

Це видавництво пропонує читачам ліцензійні електронні видання у досить значній кількості в форматах TXT, RTF, FB2, ePUB, PDF. Також є функція попереднього перегляду, яка допомагає краще ознайомитися з книгою. Видавництво пропонує електронні видання на різну тематику: історико-пригодницькі романи, популярна сучасна проза, фантастика, трилери і жахи, детективні історії, історії кохання, твори російської, української та світової класики. Досить корисним є і те, що деякі книги представлені як

російською, так і українською мовами. Електронні версії книжок не завжди мають відповідну друковану версію. Аналізуючи цінову політику видавництва, можна простежити, що електронні видання коштують на 5-20 грн дешевше за їхні друковані аналоги, а їхня загальна ціна в основному коливається в межах 20-30 грн.

Іще одним видавництвом, яке видає паралельно і друковані, і електронні версії видань є київське видавництво «Нора-Друк». Воно пропонує багато видань різної тематики (переважно художні твори) в електронній версії, яку можна купити в електронному магазині «Bookland» за досить низьку вартість у зручному форматі (на вибір пропонуються TXT, FB2, PDF, DOC, HTML, LRF, PRC, FB), або ж роздрукувати в електронному магазині книгарні «Є» за тією ж ціною, що й друкований варіант. Усі електронні видання є аналогами друкованих книжок.

Електронні версії деяких своїх видань у різних форматах за невелику ціну, зазвичай значно меншу, ніж ціна паперового варіанту, пропонують через електронний магазин «Bookland» й видавництва «Кальварія» (Львів) - <http://www.calvaria.org/> +www.bookland.com, +є розділ "Читальня" - <http://www.calvaria.org/read.php> де електронні видання у вільному доступі (викладені авторами на issue). Варто звернути увагу на видання «Країна Мрій» (Київ), «Теза» (Вінниця).

Також видає електронні версії книжок київське видавництво «Генеза», яке спеціалізується на випуску навчальної літератури. Видавництво пропонує безкоштовні електронні версії підручників для першого класу у форматі PDF, які мають і друковані аналоги, але вже за певну ціну. Всі інші книжки не мають електронних версій.

Видає електронні видання і державне спеціалізоване видавництво «Освіта» (Київ), яке пропонує безкоштовні електронні підручники з трудового навчання, української літератури, російської мови, світової літератури тощо, які подані лише в електронному варіанті у форматі PDF.

Видавництво богословської літератури «Колоквіум» (Черкаси) нещодавно також випустило два електронних видання: «Герменевтика» та «Иудейская суббота» у форматах PDF та EPUB. «Герменевтика» існує і в паперовому варіанті, але в електронному коштує у два рази дешевше, а «Иудейская суббота» доступна безкоштовно, до того ж це видання не має паперового відповідника.

Також має електронні версії деяких книг (переважно це українська класична література) і харківське видавництво «Фоліо», яке пропонує читачу безкоштовно

ознайомитися з твором у форматі PDF, але тільки на сайті видавництва, тобто видання непридатне для скачування.

Звичайно ж, не можна не згадати і київське видавництво дитячої літератури «Glowberry Books», яке створює інтерактивні видання для дітей паралельно з паперовими книгами. Електронні видання включають в себе інтерактивну анімацію і озвучку професійними акторами. На даний момент ці книги розповсюджується безкоштовно (друковані аналоги коштують близько 75 грн) і доступні на трьох мовах: українською, російською та англійською. Не всі електронні видання мають друковані відповідники.

Можемо простежити, що спеціалістам української видавничої справи ще не розкрилося повне розуміння можливостей електронних видань. Ще остаточно не з'ясовано, як будуть оцифровуватися бібліотечні, архівні фонди, видані книги і хто буде цим займатися; яким буде майбутнє конкурентне середовище, коли вітчизняний контент реально змагатиметься із цифровими продуктами всього світу. "Абабагаламага" - інтерактивні мультимедійні електронні видання для дітей ("Снігова королева" для iPad і т.д.), аудіокниги, озвучені акторами, вбудовані в книги ігри й т.д. Друковані видання + ел.аналоги.

Лекція №2

Тема: Склад вихідних відомостей електронних видань та приклади їх оформлення

Тривалість: 1 год. 20 хв.

Місце проведення:

СКЛАД ВИХІДНИХ ВІДОМОСТЕЙ

1.1 Загальні положення

1.1.1 Склад вихідних відомостей електронного видання залежить від його виду та кількості електронних носіїв.

1.1.2 Не дозволено розбіжності в поданні однакових елементів вихідних відомостей, розміщених у різних місцях електронного видання.

1.1.3 Елементи вихідних відомостей, спільні для всіх чи кількох томів (частин, номерів, випусків) електронного видання, треба подавати в однаковій формі.

1.1.4 Наведення додаткових відомостей про електронне видання (наприклад, вимоги до обладнання та програмного забезпечення), крім зазначених у цьому стандарті, не обмежено.

1.1.5 Приклади оформлення вихідних відомостей в електронних виданнях подано в додатку А.

1.2 Основні елементи вихідних відомостей

1.2.1 Основними елементами вихідних відомостей електронного видання є: – надзаголовкові дані; – відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання; – назва; – підзаголовкові дані; – вихідні дані; – випускні дані; – класифікаційні індекси (УДК, ББК) й авторський знак*); – вид видання за цільовим призначенням; – міжнародні стандартні номери: Міжнародний стандартний номер книги — ISBN, Міжнародний стандартний номер нотних видань - ISMN, Міжнародний стандартний номер серіальних видань — ISSN; – бібліографічний опис*); – анотація; – знак охорони авторського права (©).

1.2.1.1 Надзаголовкові дані (відомості про серію та організацію, від імені чи за участю якої створено видання), ім'я автора (авторів), імена інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання (укладача, перекладача, художника-ілюстратора тощо), назву, вихідні дані, УДК, ББК й авторський знак, ISBN, ISMN, ISSN та знак охорони авторського права в електронному виданні подають за формою, визначеною в ДСТУ 4861.

1.2.1.2 У підзаголовкових даних залежно від виду електронного видання зазначають: – відомості, що пояснюють чи доповнюють назву; – вид видання за характером інформації — згідно з ДСТУ 3017; – періодичність; – кількість томів багатотомного видання; – порядковий номер тому (частини, номера, випуску); – період оновлення та дату останнього оновлення (в оновлюваному електронному виданні); – вид електронного носія; – відомості про основне видання в окремо виданому додатку.

1.2.1.3 Випускні дані залежно від виду електронного видання містять такі відомості: – види й кількість електронних носіїв та комплектність електронного видання; – об'єм даних у мегабайтах (Мб); – тривалість звукових і відеофрагментів у хвилинах; – тираж; – найменування (ім'я), місцезнаходження й електронну адресу, телефон (факс) видавця, а також редакції (в періодичному та продовжуваному виданнях); – найменування (ім'я), місцезнаходження й електронну адресу, телефон (факс) виготовлювача тиражу електронного видання; – серію, номер і дату видачі Свідоцтва про внесення видавця й виготовлювача електронного видання до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи (в неперіодичному електронному виданні).

1.2.1.4 Вид видання за цільовим призначенням визначають за ДСТУ 3017.

1.2.1.5 Бібліографічний опис електронного видання наводять згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1 та ДСТУ ГОСТ 7.80.

1.2.1.6 Анотацію наводять згідно з ДСТУ ГОСТ 7.9. В електронному виданні, що є аналогом друкованого, відомості про друковане видання подають у формі бібліографічного опису. В електронному виданні, що виходить іншими, крім української, мовами, всі вихідні відомості, крім імен автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні видання, повторюють у перекладі українською, зазначаючи мову тексту видання. Імена автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання, подають у транслітераційній формі. Якщо електронне видання є окремим додатком до друкованого видання, його вихідні відомості оформлюють відповідно до положень цього стандарту. Вихідні відомості в серіальному й багатотомному електронних виданнях оформлюють згідно з цим стандартом та ДСТУ 4861.

РОЗМІЩУВАННЯ ВИХІДНИХ ВІДОМОСТЕЙ

3.1 Вихідні відомості в електронному виданні розміщують на титульному екрані. У локальному електронному виданні елементи вихідних відомостей розміщують також на етикетці, лицьовому, внутрішньому й задньому боці первинного пакування, а також на

лицьовому й задньому боці вторинного пакування та в супровідній документації (на паперовому носіїві), якщо вони є.

3.1.1 На титульному екрані електронного видання розміщують: – надзаголовкові дані (за наявності); – відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання; – назву; – підзаголовкові дані; – вихідні дані; ДСТУ 7157:2010 6 – випускні дані (в мережному виданні); – ISBN, ISMN, ISSN; – відомості про друковане видання, аналогом якого є електронне; – анотацію (в мережному виданні); – відомості українською мовою в іншомовному виданні (за 5.2.3); – знак охорони авторського права.

3.1.2 На етикетці електронного носія локального електронного видання вихідні відомості подають відповідно до 3.1.1 (крім надзаголовкових даних, відомостей про друковане видання, аналогом якого є електронне, та відомостей українською мовою в іншомовному виданні).

3.1.3 На первинному пакуванні локального електронного видання розміщують: – надзаголовкові дані (за наявності); – відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання; – назву; – підзаголовкові дані; – вихідні дані; – випускні дані; – УДК, ББК й авторський знак, ISBN, ISMN, ISSN; – вид видання за цільовим призначенням; – бібліографічний опис; – відомості про друковане видання, аналогом якого є електронне; – відомості українською мовою в іншомовному виданні (за 2.2.3); – знак охорони авторського права.

3.1.4 На вторинному пакуванні локального електронного видання розміщують: – відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання; – назву; – відомості про види й кількість електронних носіїв; – вихідні дані; – анотацію; – випускні дані; – відомості українською мовою в іншомовному виданні (за 2.2.3); – знак охорони авторського права.

3.1.5 В окремо виданій до локального електронного видання супровідній документації подають: – відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання; – назву; – відомості про види й кількість електронних носіїв та комплектність електронного видання; – вихідні дані; – знак охорони авторського права.

Лекція №3

Тема: Основні види електронних видань та їх регламентація

Тривалість: 1 год. 20 хв.

Місце проведення:

Класифікаційна таблиця електронних видань

	Ознаки класифікації	Види видань
1.	За наявністю друкованого еквівалента	<ul style="list-style-type: none">• електронний аналог (копія, версія) друкованого видання;• самостійне електронне видання
2.	За природою основної інформації	<ul style="list-style-type: none">• текстове (символьне);• образотворче;• звукове;• програмний продукт; мультимедійне
3.	За цільовим призначенням (+коло споживачів продукції + галузь, тематика)	<ul style="list-style-type: none">• офіційне;• суспільно-політичне;• наукове;• науково-популярне;• популярне;• виробничо-практичне;• навчальне;• літературно-художнє;• релігійне;• довідкове;• видання для дозвілля;• рекламне
4.	За технологією використання:	<ul style="list-style-type: none">• локальне;• мережне;• комбінованого використання
5.	За характером взаємодії з користувачем:	<ul style="list-style-type: none">• детерміноване;• недетерміноване (інтерактивне)
6.	За періодичністю	<ul style="list-style-type: none">• неперіодичне;• періодичне;• продовжуване;• оновлюване
7.	За структурою	<ul style="list-style-type: none">• однотомне (одночастинне);• багатотомне (багаточастинне),• електронна серія (серійне)

1. За наявністю друкованого еквівалента

- *Самостійне електронне видання* (не має друкованого аналогу); електронний аналог друкованого документа (відтворює відповідний друкований документ, зберігаючи розташування тексту на сторінках, ілюстрації, посилання, примітки);

- *Електронна версія* (аналог друкованого видання, який має рівний із оригіналом правовий статус, в основному відтворює відповідне друковане видання, зберігаючи розташування на сторінці тексту, ілюстрацій, посилань, приміток тощо;

2. За природою основної інформації

- *текстове (символьне) електронне видання або електронна книга* — електронне видання, що містить переважно текстову інформацію, представлену у формі, що допускає посимвольне оброблення,
- *образотворче електронне видання* — електронне видання, що містить переважно електронні зразки об'єктів, що розглядаються як цілісні графічні сутності, представлені у формі, що допускає перегляд і друковане відтворення, але не допускає посимвольної обробки (до образотворчих видань відносяться факсиміле, а також тексти у форматах, які не допускають посимвольного оброблення)
- *звукове електронне видання*- електронне видання, що містить цифрове представлення звукової інформації у формі, що допускає її прослуховування, але не призначеної для друкованого відтворення;
- *програмний продукт* — самостійний, відчужуваний твір, що є публікацією тексту програми або програм мовою програмування або у вигляді коду, що виконується;
- *мультимедійне електронне видання* — електронне видання, в якому інформація різної природи присутня рівноправно і взаємопов'язано для вирішення визначених розробником завдань, причому цей взаємозв'язок забезпечений відповідними програмними засобами.

3. За цільовим призначенням

- *офіційне електронне видання* — електронне видання, що публікується від імені державних органів, установ, відомств або громадських організацій, яке містить матеріали нормативного чи директивного характеру;
- *суспільно-політичне електронне видання* — електронне видання, що містить твір на суспільно-політичну тематику, агітаційно-пропагандистського характеру і призначене для широкого кола читачів;
- *наукове електронне видання* — електронне видання, що містить *відомості про теоретичні та (або) експериментальні дослідження, а також науково підготовлені до публікації пам'ятки культури та історичні документи*;
- *науково-популярне електронне видання* — електронне видання, що містить відомості про теоретичні і (або) експериментальні дослідження в галузі науки, культури і техніки, викладені у формі, доступній читачу -нефахівцю;

- *виробничо-практичне електронне видання* — електронне видання, що містить відомості з технології, техніки та організації виробництва, а також інших галузей суспільної практики, розраховане на фахівців різної кваліфікації;
- *навчальне видання* — електронне видання, що містить систематизовані відомості наукового або прикладного характеру, викладені у формі, що є зручною для вивчення та викладання, і розраховане на учнів різних за віком та ступенем підготовки (наприклад, електронний засіб навчання, електронний підручник тощо);
- *літературно-художнє електронне видання* — електронне видання, що містить твори художньої літератури, образотворчого мистецтва, театральної, естрадної і циркової творчості, твори кіно, музейну та іншу інформацію, що належить до сфери культури та не є змістом наукових досліджень.
- *довідкове електронне видання* — електронне видання, що містить короткі відомості наукового і прикладного характеру, що розташовані у порядку, зручному для їх швидкого пошуку та не призначене для суцільного читання;
- *електронне видання для дозвілля* — електронне видання, що містить загальнодоступні відомості з організації побуту, різноманітних форм самодіяльної творчості, різних форм захоплень, комп'ютерні ігри;
- *рекламне електронне видання* — електронне видання, що містить викладені у привабливій формі відомості про вироби, послуги, заходи з метою створення попиту на них;

4. За технологією поширення (використовування)

- *локальне електронне видання* — електронне видання, призначене для локального використання і випускається у вигляді певної кількості ідентичних примірників (тиражу) на мобільних електронних носіях;
- *мережне електронне видання* — електронне видання, що є доступним потенційно необмеженому колу користувачів через телекомунікаційні мережі;
- *електронне видання комбінованого поширення* — електронне видання, що може використовуватись як локальне так і мережне.

5. За характером взаємодії користувача і електронного видання

- *детерміноване електронне видання* — електронне видання, параметри, зміст і спосіб взаємодії з яким визначені видавцем і не можуть змінюватись користувачем;
- *недетерміноване (інтерактивне) електронне видання* — електронне видання, параметри, зміст і спосіб взаємодії з яким прямо чи опосередковано

встановлюються користувачем згідно з його інтересами, метою, рівнем підготовки тощо на основі інформації і за допомогою алгоритмів, визначених видавцем.

6. За періодичністю

- *неперіодичне електронне видання* — електронне видання, яке випускається одноразово, що не має продовження;
- *періодичне електронне видання* — електронне видання, що виходить через певні проміжки часу, постійним для кожного року числом номерів (випусків), що не повторюваними за змістом, однотипно оформленими нумерованими і (або) датованими випусками, що мають однаковий заголовок;
- *продовжуване електронне видання* — електронне видання, що виходить через невизначені проміжки часу, у міру накопичення матеріалу, що не повторюваними за змістом, однотипно оформленими нумерованими і (або) датованими випусками, що мають загальну назву;
- *оновлюване електронне видання* — електронне видання, що виходить через визначені або невизначені проміжки часу з однаковою назвою, кожен із наступних номерів (випусків) якого містить частину незміненої актуальної інформації з попереднього номера (випуску)

7. За структурою

- *однчастинне електронне видання* -електронне видання, що складається з однієї частини (тому, номера, випуску)
- *багаточастинне електронне видання* - складається з двох або більше нумерованих частин (томів, номерів, випусків).
- *Багатотомне електронне видання*- неперіодичне електронне видання, що складається з двох або більше нумерованих томів, кожен з яких випущений на окремому електронному носіїві, та є єдиним цілим за змістом та оформленням
- *Серіальне електронне видання*- електронне видання, що виходить упродовж часу, тривалість якого заздалегідь не встановлено, здебільшого нумерованими і/або датованими випусками (томами, частинами), різними за змістом, з однаковою назвою та однотипним оформленням. *Примітка. Серіальними є періодичне, продовжуване та серійне видання

Лекція №4

Тема: Технологічні етапи підготовки електронних видань згідно стандартів

Тривалість: 1 год. 20 хв.

Місце проведення:

Вибір формату електронної книги

Питання вибору формату обов'язково постає одразу ж, як тільки приймається рішення перетворити книгу в електронний вигляд. При виборі формату потрібно враховувати кілька факторів. PDF – від початку «комп'ютерний» видавничий формат, розрахований на максимально точне відображення електронного документа на будь-яких пристроях. Відповідно, він показує найкращі результати саме при збереженні спочатку електронних документів. PDF використовує формат стиснення JPEG для графіки та LZW для тексту. Відповідно, краще всього цьому формату вдається збереження мультимедійних документів з повноколірним оформленням і великою кількістю графіки. Однак, при збереженні сканованих сторінок виходить свого роду «сурогат»: текст, накладений на стисле JPEG зображення повного формату сторінки. Така методика дає великий програв у розмірі (середня книга з 300 сторінок займає кілька сотень мегабайт), але прийнятну якість. PDF не 87 переносить дифузних (Dithered) зображень, знову-таки через наявність у складі алгоритму JPEG. DjVu – формат, що динамічно розвивається, розроблений спеціально для зберігання відсканованих документів великого обсягу. По суті це багатосторінковий графічний формат, що являє собою своєрідну надбудову над алгоритмом стиснення графіки JBIG. Головна особливість DjVu – використання так званих словників, тобто наборів описів контрастних контурів, специфічних для сторінки. Таким чином, при достатній однаковості зображення (наприклад, типографського шрифту) – стиснення може проводитися в сотні разів. Використання словників дозволяє ділити зображення на шари, що містять текст, графіку і задній план. Спеціальних засобів відображення тексту формат DjVu не має, але дозволяє зберігати невидимий текстовий шар з відомостями про координати розташування рядків. Така структура дає можливість проводити текстовий пошук в файлах. Середня книга в форматі DjVu займає не більше 10 мегабайт. З вище сказаного можна зробити висновок, що DjVu – ідеальний формат для електронних книг. При обробці сканів звичайних чорно-білих книг, таблиць та довідників з відносно невеликою кількістю ілюстрацій і вклейок DjVu настільки сильно виграє в розмірі та якості файлу у PDF, що застосовувати останній стає недоречно. Зовсім інша картина при збереженні широкоформатних журналів, дитячих багато ілюстрованих книг і різноманітних фотокаталогів і альбомів. Велика кількість повнокольорової графіки високої

роздільної здатності нівелює всі переваги JBIG (оскільки в факторі стиснення складних зображень він суттєво програє JPEG). Крім того, спроби кодера DjVu знизити кольоровість окремих ділянок зображення при його збереженні вкрай негативно позначаються на якості. Отже, загальні рекомендації щодо вибору формату збереження наступні: - для збереження переважної більшості художньої та наукової літератури, таблиць та довідників, альбомів креслень і атласів найбільш вдало підходить використання формату DjVu; 88 - для збереження повноформатних ілюстрованих дитячих книжок, альбомів з мистецтва, кольорових фотокаталогів варто застосувати формат PDF, тим паче що такі видання зазвичай на мобільних пристроях не проглядаються.

3.6 Загальний алгоритм створення електронної книжки.

На вході – паперовий оригінал раритетного видання. На виході – електронне видання у форматі PDF або DjVu. Початковий етап, відповідно до схеми – це прийом замовлення на виконання у центр, сканування паперового оригіналу (операції 1П, 2П). Це основний підготовчий етап, від якого залежить трудомісткість подальшої роботи центру, адже від якості сканування залежать витрати часу на подальшу обробку сканованих зображень. В залежності від кінцевого формату видання, вказаного замовником, залежать подальші дії центру. У випадку створення PDF книги обробка текстової інформації (операція 4Т) проводиться лише за необхідності подальшої роботи з виданням по пошуку або копіюванню інформації. У іншому випадку можна одразу переходити до верстання (кодування) видання – операція 5В. При створенні DjVu-книги обов'язковою є операція 4Г – обробка ілюстрацій. Вона виконується лише за наявності півтонових або кольорових ілюстрацій у вихідному виданні. Операція 5.1В – створення OCR-шару – є підоперацією верстання DjVu-книги. Додавання гіперактивного змісту до готового електронного видання (операція 6В) спільне для обох варіантів видань, проте виконується при використанні різних програмних продуктів. Кінцевим етапом створення електронної версії раритетного видання є запис готового видання на носій (CD або DVD) – операція 7К.

Технологія створення DjVu-книги

Профіль bitonal використовується при кодуванні книг, що не містять ілюстрацій, або містять одноколірні без заливки, так звані line-art, ілюстрації. Вся інформація кодується алгоритмом JB2. Шар background не створюється. Кодування в профілі bitonal книг з необробленими напівтоновими ілюстраціями є грубою помилкою. Ілюстрації в цьому випадку перетворюються в чорнобілі плями, практично не містять інформації. Профіль photo використовується при кодуванні джерел, які практично не містять текстової частини, наприклад фотоальбомів або каталогу репродукцій. Вся інформація кодується алгоритмом IW44 і розміщується в шарі background. Досить часто даний профіль використовується для кодування обкладинок книжок. Зазвичай при цьому інші сторінки

книг кодується в профілі bitonal і потім об'єднуються з djvu-файлами обкладинки в DjVu-редакторах. Основний недолік кодування в профілі photo – великий розмір djvu (близько 200-300 Кб на сторінку), тому результуючий розмір книги при кодуванні необроблених сканів може досягати сотень мегабайт. Однак, для кодування невеликого 91 об'єму такий профіль цілком доречний, хоча і не дає особливих переваг в порівнянні з кодуванням в pdf. У разі необхідності таку книжку можна буде перекодувати оптимальним чином лише трохи втративши в якість. Профілі з алгоритмом автосигментації використовуються при кодуванні джерел, в яких текстова частина (або контури малюнків) невіддільно пов'язана з ілюстративною (фотографіями, малюнками). Алгоритм автосигментації сам визначає, яку частину зображення в який шар помістити. Дає мінімальний розмір результуючого djvu, але результат сильно залежить від інтелектуальності автосегментатора та попередньої обробки зображень. Кодування сканованих зображень з растровими ілюстраціями в профілі, що використовує автосигментацією призводить до отримання djvu прийнятної, але не ідеальної якості. Проте, у наведеної методики є ряд проблем. Проблеми, внесені растром на зображеннях. Як правило, технологія створення книг така, що зображення друкуються з роздільною здатністю, значно меншою, ніж роздільна здатність тексту. У результаті на зображенні літери тексту виглядають як рівномірно залиті області, а ділянки з зображеннями представляють собою матрицю крапок, що різко відрізняється яскравістю – растр. Це породжує декілька проблем для djvu-кодера. Оскільки крапки досить контрастні, то при кодуванні JB2-алгоритмом вони визначаються як елементи тексту, збільшуючи розмір словника примітивів. Для алгоритму IW44 такі точки також представляють проблему. У кінцевому підсумку все це призводить до додаткового збільшення розміру підсумкового файлу і погіршення його якості. Проблеми, внесені алгоритмами автосигментації djvu-кодувальника Відомо, що програма кодування DjVu використовує різні підходи до обробки текстових зон та зон з зображеннями. У першому випадку вона використовує алгоритм стискання чорно-білих зображень JB2, у другому алгоритм стискання фону IW44. У разі, якщо на вході такого алгоритму текст або line-art малюнок, можна, вибравши відповідний профіль кодування взагалі виключити створення фону. Однак, якщо на вході – растровий малюнок, то точки растру ускладнюють роботу алгоритму, в результаті чого частина малюнка, що містить текст або корисні деталі, може переміститися в фон і «розчинитися» там.

Таким чином, для створення якісних djvu-файлів зі сканів з растровими ілюстраціями необхідно вирішити основну проблему – позбутися растру. Подальша 93 обробка залежить від вмісту вихідних сканів і використаних методів боротьби з растром, які описані у другому розділі даної пояснювальної записки. Якщо використовувалися неадаптивні алгоритми, наприклад фільтр Гауса, що зазвичай використовується при обробці

фотоілюстрацій, то з позицій збереження якості як правило краще вставити ілюстрацію цілком у фон використовуючи метод вклейки ілюстрацій. Якщо використовувалися адаптивні (які практично не зачіпають різкі ділянки зображення) алгоритми, наприклад інтелектуальне розмиття, що зазвичай використовується при обробці частково-растрових ілюстрацій, то можна спробувати покластися на автоматичну сегментацію. У випадку, коли відокремити ілюстрації від тексту неможливо, наприклад, при обробці видань, де міститься багато ілюстрацій, використання кодування у профілі з автоматичної сегментацією – це практично єдиний спосіб отримати більш-менш якісні djvu-файли прийнятної розміру. При використанні методу вклейки ілюстрацій необхідно враховувати, що для видань, де міститься багато ілюстрацій він дає збільшений обсяг djvu-файлу в порівнянні з djvu-файлом, закодованим з використанням автоматичної сегментації, практично нівелюючи основну перевагу формату DjVu перед PDF.

Методика створення PDF-книги

Збереження у формат PDF виконується в FineReader, з невеликою фінішною обробкою в Adobe Acrobat. Якщо текст розпізнано без великої кількості грубих помилок – PDF-кодер FineReader дозволяє отримати досить прийнятні результати. Але не рекомендується зберігати у PDF з налаштуваннями збереження, виставленими в програмі за замовчуванням. Тому, перш ніж видати програмі команду на збереження файлу, необхідно оптимізувати належним чином опції збереження. В цьому випадку дещо зростання розміру файлу (становить приблизно 10-25% в порівнянні з настройками за замовчуванням). Якість графіки при цьому значно зростає. Зміст PDF-книги створюється у програмі Adobe Acrobat .

Лекція №5

Тема: Програмні платформи для створення стандартизованих мережевих електронних видань

Тривалість: 1 год. 20 хв.

Місце проведення:

Програмні засоби для роботи з електронними виданнями

Для перегляду DjVu в наш час можна знайти немало зручних рішень. Найбільш поширеними і, мабуть, вдалим є програми WinDjVu, DjVu Reader і DjVu Fancy Viewer.

Програма DjView. Офіційним, якщо так можна сказати, рідером для даного формату є програма DjView, версії якої доступні для різних платформ. Ця програма входить в універсальний пакет DjVuLibre, що пропонується на сайті djvu.org в якості базового рішення для роботи з «дежавю». Необхідно сказати, що ця штатна читалка досить непогано справляється зі своїми обов'язками. Файли відкриваються швидко, помилок на сторінках майже не буває. Пропонуються різноманітні варіанти масштабування сторінок, їх перегляд по одній і розворотами, є і стандартні інструменти переходу на сторінки по їх но- 52 мерам. Для швидкої навігації по документу слугує бокова панель, в якій можуть виводитись мініатюри сторінок, перелік розділів або система пошуку по шару розпізнаного тексту. Цікава функція DjView – можливість перегляду окремих шарів файлу. Так, наприклад, можна залишити для «ознайомлення» тільки текстовий шар, відімкнувши зображення і фон сторінки. Іноді це підвищує зручність читання з екрану деяких документів з занадто хитромудрою версткою. Необхідний фрагмент зображення можна виділити, скопіювати і експортувати як окремий графічний файл. Підсистема друку документів в DjView досить проста. Можна вибирати параметри кольоровості, зображення, його масштабування, а також вмикати друк рамок. Друк декількох сторінок на одному аркуші не підтримується. Додаткові налаштування програми також досить лаконічні, однак при бажанні можна визначити параметри гами вихідного зображення і перевизначити роздільну здатність монітора при перегляді DjVu-файлів. Якщо ви просто хочете читати такі файли і не пред'являєте додаткових вимог до можливостей програми, то ця стандартна читалка підійде на роль додатку для повсякденної роботи, добре, що доступна вона, як кажуть, з «коробки». Не будемо забувати і про багатоплатформність даної софтини. Ми ж преїдемо до її конкурентів.

Програма WinDjView. Мабуть найбільш популярною альтернативною DjView на платформі Windows в наш час є програма WinDjView (windjvu.sourceforge.net). Відзначимо, що розробники цієї софтини також пропонують версію для Mac OS, яка називається MacDjView. Обидві програми поширюються безкоштовно.

Працює програма дуже швидко і відкриває файли без помилок. На відміну від DjView, вона розміщує документи в межах одного вікна на вкладках, що зручно для одночасної роботи з декількома файлами. Переглядати сторінки книги можна поодиноці, а також у вигляді єдиної стрічки. Доступні швидкі зміни масштабу перегляду, а також поворот сторінок – для цього на панель інструментів винесено декілька спеціальних кнопок. Корисний також режим «Виділити і збільшити», що дозволяє швидко розглянути в збільшенні необхідний фрагмент відкритої сторінки. Підтримується перегляд певних шарів DjVu-файла. WinDjView дозволяє робити для файлів власні закладки, які можна забезпечити текстовими поясненнями. Це зручно, якщо автор видання не передбачив для своєї книги зміст, що трапляється досить часто. В налаштуваннях додатку можна зробити резервну копію своїх закладок і анотацій у вигляді файлу *.reg. Система друку цієї програми виконана набагато зручніше, ніж в стандартному DjView. Тут є всі необхідні налаштування: масштабування, можливість друку декількох сторінок на аркуші з вибором точних параметрів їх розміщення, автоматична орієнтація сторінок при друці, а також обрізка країв. Для перегляду документів DjVu в браузері пропонується офіційний безкоштовний плагін, розроблений фірмою LizardTech для операційної системи Windows і Mac OS. Завантажити його можна на сайті djvu.org. Є інша альтернативна пропозиція для різних версій Linux, а також Symbian.

Інструменти створення DjVu-файла. Вибір інструментів створення «дежавю»-файлів зараз достатньо широкий. Якщо орієнтуватися на використання тільки вільно розповсюджуваних додатків, то найкращим джерелом таких програм стане каталог DjVuSoft (www.djvusoft.narod.ru). Там можна знайти посилання на всі необхідні програми, більшість з яких поставляються з відкритим кодом, ряд статей по використанню формату DjVu, а також форум.

Програма DjVu Small. Будемо виходити з того, що сторінки потрібної книги ви уже відсканували, зберегли їх в одному зі звичних графічних форматів (TIFF, JPEG чи іншому), і тепер вам залишилось тільки зібрати їх в єдиний DjVu-файл. Почнемо огляд з програми DjVu Small. Цей додаток розміром всього в півтора мегабайта містить консольні утиліти для кодування графічних файлів у формат DjVu, декодування DjVu-файла в інші графічні формати, а також зручний інтерфейс для управління цими утилітами в комплекті з підбіркою допоміжних інструментів, що полегшують процес обробки сканів. Бонус програми – її портативність: вона не вимагає інсталяції і не зберігає на комп'ютері ніяких додаткових налаштувань. Даний пакет дуже простий у використанні і має в своєму розпорядженні детальну довідку російською мовою. Швидше за все, основним режимом роботи з DjVu Small у вас буде пакетне кодування в єдиний файл групи відсканованих сторінок. Для виконання даної операції знадобиться тільки вказати шлях до файлів сканів і

вибрати один із запропо- 55 нованих профілів кодування – все інше програма зробить самостійно. При бажанні можна попрацювати з налаштуваннями кодерів, однак необхідність в цьому виникає рідко. Тому відмітимо тільки, що для коректного розташування сторінок в майбутньому DjVu-файлі краще попередньо дати всім файлам імена в стилі «0001, 0002, 0003...», що звільнить вас від зайвих помилок.

Профілі кодування. Профіль кодування - це зумовлений набір опцій DjVu-кодування. У кожен профіль може реально входити до десятка різноманітних параметрів. При цьому ці параметри найбільш оптимальним чином збалансовані - залежно від виду кодованих сканів. Сенс профілів кодування полягає в тому, що користувач повинен вибрати найбільш відповідний профіль кодування залежно від виду кодованих сканів. Профілі кодування були розроблені в компаніївласнику прав на формат DjVu. Детальний аналіз сенсу і ефекту від застосування кожного профілю не входить у задачі дослідження. Проте, не все так складно - з вибором правильного профілю. Досвід показує, що з цим питанням можна сильно не морочитися. Для кодування в DjVu сканів паперових книг ми рекомендуємо використати профіль User BW. Цей профіль оптимальний для чорно-білих сканів - тобто якраз для випадку більшості сканів паперових книг. Профіль User BW знаходиться безпосередньо під профілем Default 56 в списку профілів. Цей профіль було зроблено для зручності користувачів, він забезпечує найбільше стискування при хорошій якості. Для кодування в DjVu кольорових сканів (фотографій або обкладинок книг) рекомендується використати профіль Photo. Він створює DjVu-файл максимального розміру - проте з хорошою візуальною якістю. Якщо Ви утруднюєтеся з вибором профілю кодування - те використайте профіль Default(що в перекладі означає "За умовчанням"). При декодуванні DjVu- файлу вибирати профіль кодування не треба.

Які Найкращі Формати Для Електронних видань?

Серед деяких способів залучення потенційних клієнтів є створення електронної книги.

Однак електронні книги можуть існувати в різних форматах: PDF і EPUB є найвідомішими, але є й інші. Перш ніж ми почнемо говорити про те, які інструменти існують для вас, давайте подивимося, який формат вам найкраще підійде:

- ✓ **PDF:** Електронна книга у форматі PDF ("Portable Document Format") є одним із найпоширеніших варіантів. PDF-файли є надзвичайно зручним форматом, оскільки будь-який пристрій може їх читати. І це чудово не тільки для читачів, а й для письменників! Створити PDF-файл легко, ми всі зробили це за допомогою Word.

Однак формат PDF може бути не найкращим для всіх електронних книг. Якщо ваш текст менш інформативний і більше вигаданий чи літературний, більш гнучкий формат може бути кращим.

- ✓ **EPUB:** EPUB означає «Електронне видання» і імітує досвід читання фізичної книги. EPUB часто має 3D-ефект для перегортання сторінок та інших спеціальних функцій. Крім того, текст адаптується до розміру екрана вашого пристрою, тому вам не доведеться незручно наближати або зменшувати масштаб.
- ✓ **AZW:** Цей формат електронної книги є специфічним для Amazon. Компанія розробила його для свого пристрою для читання електронних книг Kindle, і він автоматично перетворює ваш рукопис у цей формат, коли ви самостійно публікуєте його за допомогою Kindle Direct Publishing. Однак ви вже можете створити свою електронну книгу у форматі AZW за допомогою деяких інструментів у цьому списку.

1. **Beacon.By**

Beacon.by — це перша публікація, і це набагато більше, ніж просто творець електронних книг. Це програмне забезпечення допоможе вам пройти весь процес створення лід-магніту та заохочує людей вводити на ньому свої адреси електронної пошти.

Beacon нагадує нам, що форми реєстрації не є найкращим способом залучення потенційних клієнтів, але електронні книги є. Ось чому цей інструмент відмінно підходить для тих, хто хоче підвищити конверсію ставки через електронні книги чи інші формати!

Риси

- Редактор перетягування та конструктор шаблонів.
- Готові професійні шаблони.
- Переробка дописів у блозі: введіть URL-адресу вибраної публікації в блозі та автоматично конвертуйте її у формат лід-магніту.
- Блокування посилань: поділіться своїм лід-магнітом, навіть якщо у вас немає веб-сайту. Люди повинні дати вам свої електронні листи, перш ніж вони зможуть їх прочитати.
- Формати лід-магнітів: електронні книги, робочі зошити, посібники з ресурсів та інші.
- Інтегрується з WordPress, HubSpot, MailChimp тощо.

Ціноутворення

- Початківець: безкоштовно назавжди. Ви отримаєте необмежену кількість лід-магнітів та інтелектуальних PDF-файлів. Однак ви не можете отримати доступ до конструктора шаблонів.

- Професіонали: \$49 на місяць. Отримайте доступ до його повної бібліотеки шаблонів, налаштуйте свій Доменне ім'я і інтегруватися з інструментами електронного маркетингу.
- Агентство: \$99 на місяць. Отримайте командні облікові записи та необмежену кількість користувацьких доменів.

Ви можете придбати річний план і отримати 2 місяці безкоштовно.

2. Кітабу

Якщо ви зацікавлені в створенні інтерактивної електронної книги, вам варто ознайомитися з Kitaboо. Kitaboо — це хмарна цифрова видавнича платформа для створення, публікації та поширення інтерактивних електронних книг. Що ми маємо на увазі під «інтерактивним»?

Електронні книги з відео, аудіо, зображеннями, віджетами завдань, читанням вголос та іншими цікавими функціями, яких немає у звичайних електронних книгах.

Як вони зазначають на своїй цільовій сторінці, платформа відмінно підходить для результатів навчання! Однак послуги Kitaboо можуть бути корисними для будь-якої галузі.

Риси

- Перетягуйте віджети, щоб додати відео, аудіо, вікторини тощо.
- Безпечне розповсюдження в хмарі: ваш вміст захищено та зашифровано DRM. Крім того, до нього можна отримати доступ лише за допомогою унікальних кодів доступу.
- Отримайте власні фірмові програми.
- Аналіз споживання електронних книг.
- Інтеграція з існуючими системами управління навчанням (LMS) для безперебійного обміну даними.

Ціноутворення

Kitaboо пропонує два плани:

- Професійно: ціна за місяць. Рекомендовано для від 50 до 3000 користувачів на місяць.
- Підприємство: індивідуальні ціни. Рекомендовано для великої кількості користувачів. Він включає в себе функції брендування та налаштування.

Щоб дізнатися точну інформацію про ціни, вам потрібно зв'язатися з ними, оскільки їхня цінова модель залежить від кількох факторів, що відповідають вашим вимогам.

3. Adobe InDesign

Adobe - це класика. А InDesign — це провідний у галузі додаток для макетів для створення, проектування та публікації цифрових медіа.

Adobe — найкращий варіант для тих, хто хоче створити професійні, візуально приголомшливі інтер'єри. Однак це непросте програмне забезпечення, і для його освоєння потрібні час і терпіння.

Риси

- Публікуйте книги, цифрові журнали, електронні книги, плакати, інтерактивні PDF-файли тощо.
- Переглядайте тисячі шрифтів за допомогою Adobe Fonts і створюйте макети сторінок за допомогою InDesign.
- Інструменти командної співпраці.
- Adobe Stock створює тисячі дизайнів, зокрема цільові сторінки, брошури, інфографіку та багато іншого.
- 100 ГБ хмарного сховища.
- Аналітика: подивіться, наскільки ефективний ваш вміст.
- Інтеграція з іншими інструментами Adobe, такими як Adobe Creative Cloud, Experience Manager та Adobe Photoshop.

Ціноутворення

Adobe пропонує різні варіанти оплати:

- Місячний план: 31.49 доларів США на місяць.
- Річний план, що оплачується щомісяця: 20.99 доларів США на місяць.
- Річний план з передоплатою: 31.49 доларів США на рік.

Ваші перші 7 днів безкоштовні. Якщо ви купуєте InDesign з Adobe Stock, ви отримуєте 30 днів безкоштовно та до 10 зображень.

А якщо ви викладач або студент, ви можете заощадити понад 60% на Adobe InDesign!

4. Atticus

Atticus — це програмне забезпечення для написання книг, створене авторами для авторів.

Хоча інші параметри в цьому списку пропонують функції форматування, Atticus також має вбудований редактор книг, тому ви можете писати безпосередньо звідти.

Крім того, якщо ви виявите, що ваша електронна книга може добре продаватися як друкована, Atticus допоможе вам з форматом друку. І ви навіть можете створити велику друковану книгу для людей із вадами зору.

Риси

- Створюйте електронні книги та друкуйте книги.
- Перетягніть розділи та відстеження цілей на рівні книги.
- 17 шаблонів і спеціальний конструктор тем розділу.

- Експортувати в EPUB, PDF, DOCX. Незабаром Mobi.
- Хмарне сховище та резервне копіювання.
- Працює на настільних комп'ютерах, планшетах і смартфонах, онлайн та офлайн.

Ціноутворення

Atticus пропонує лише один план, і це одноразова покупка. План коштує 147 доларів США і надається 30-денна гарантія повернення грошей. Однак безкоштовної пробної версії немає.

5. Письменник

Можливо, ви не просто шукаєте інструмент для створення електронної книги. Можливо, вам потрібна єдина платформа, щоб зібрати те, що ви пишете та досліджувати, зібрати це разом, а потім, так, поділитися цим зі світом.

Що ж, це те, що Scrivener пропонує своїм користувачам. Вони мають багато функцій, які допоможуть вам у написанні проекту, і гнучкий інтерфейс, який дозволяє вибирати, які інструменти мати під рукою, залежно від потреб вашого проекту.

Риси

- Відредагуйте текст у знайомому текстовому процесорі.
- Використовуйте пробкову дошку, щоб спланувати свій текст.
- Опис: перегляньте огляд розділу, частини або навіть всього рукопису.
- Створюйте шаблони для нових розділів вашого проекту.
- Інструменти для наукової літератури: імпортуйте та звертайтеся до бібліотеки досліджень.
- Екпортуйте в популярні формати, такі як Word, PDF, Final Draft або звичайний текст.

Ціноутворення

Ви можете придбати «безстрокову» ліцензію для однієї версії та операційної системи.

- Scrivener 3 для Mac: 49 доларів.
- Scrivener 1 для Windows: 49 доларів.
- Scrivener для iOS: 19.99 доларів США.

Або придбайте комплект Mac + Windows за 80 доларів.

6. Котобее Автор

Kotobee пропонує різні рішення, які допоможуть вам створювати свої електронні книги та ділитися ними. Наприклад, Kotobee Reader, безкоштовне програмне забезпечення для ваших користувачів, щоб вони могли читати ваші інтерактивні книги офлайн на комп'ютері та мобільному пристрої.

I, звичайно, автор Kotobee, його відзначений нагородами інтерактивний творець і редактор електронних книг, який чудово працює з вашим LMS.

Риси

- Створюйте інтерактивні електронні книги: відео, аудіо, анімацію кліків зображення, запитання для самооцінки, віджети книг тощо.
- Бібліотека з понад 3 мільйонів безкоштовних фотографій і відео.
- Експорт у PDF, EPUB, MOBI, Amazon Kindle та інші.
- Вставте аудіо та синхронізуйте його з текстом для виділення.
- Інтеграція з LMS вашої організації.

Ціноутворення

Kotobee пропонує довічні ліцензії з різними цінами відповідно до плану:

- Базовий: 150 доларів США за одного користувача. Доступ до всіх основних функцій.
- Преміум: 300 доларів США за одного користувача. Звітуйте та оцінюйте прогрес із інтеграцією LMS SCORM та екпортуйте зашифровані книги EPUB.
- Установа: 800 доларів США за 10 користувачів. Отримайте спеціальне навчання та преміальну підтримку.

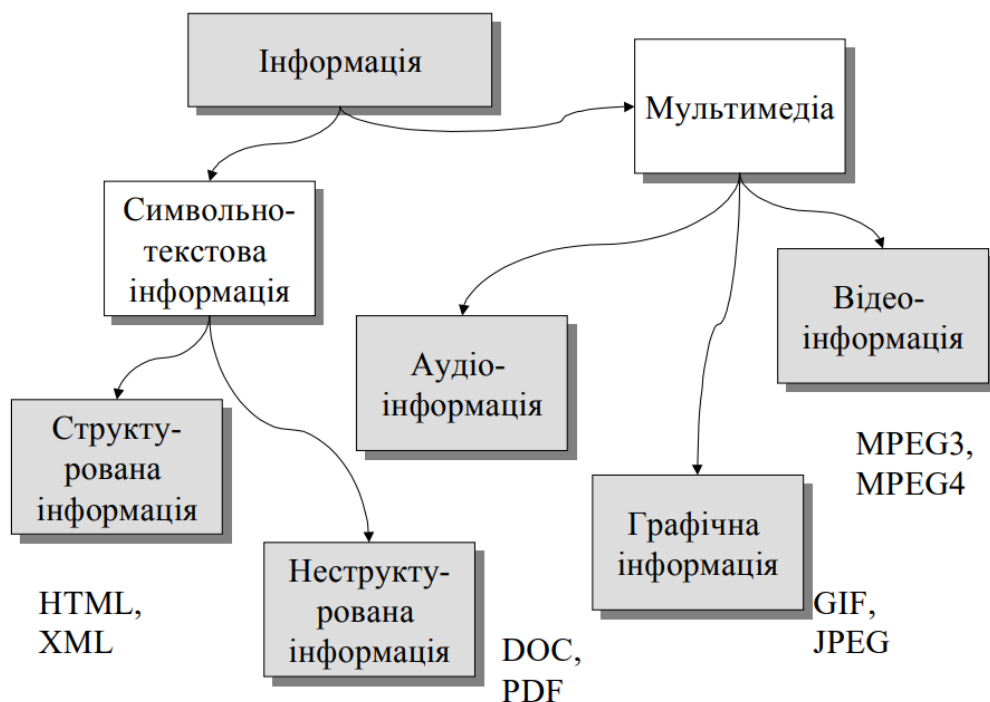
Лекція №6

Тема: Стандарти в галузі мультимедійних інформаційних систем

Тривалість: 1 год. 20 хв.

Місце проведення:

Зазвичай користувач, який хоче найти певний МО, може визначити його тип (вибрати з набору запропонованих). Проаналізуємо найбільш поширені підходи до класифікації ГІР. Стандарт подання мультимедійної інформації MPEG. Експертна група Moving Picture Experts Group Об'єднаного комітету зі стандартизації запропонувала сімейство стандартів подання мультимедійної інформації MPEG. MPEG-7 (Multimedia Content Description Interface – Інтерфейс для опису контенту мультимедіа ISO/IEC) [6] – це стандарт, орієнтований на семантичне осмислення МО. Він базується на стандартах MPEG-1, MPEG2 та MPEG-4 і використовує синтаксис XML Schema. Розробники MPEG-7 враховували інші стандарти (TV Anytime, Dublin Core [7], SMPTE Metadata Dictionary тощо), створені для досить вузьких доменів, і запропонували більш загальну модель. Зараз MPEG-7 доробляють у напрямку інтероперабельності з компонентами проекту Semantic Web.

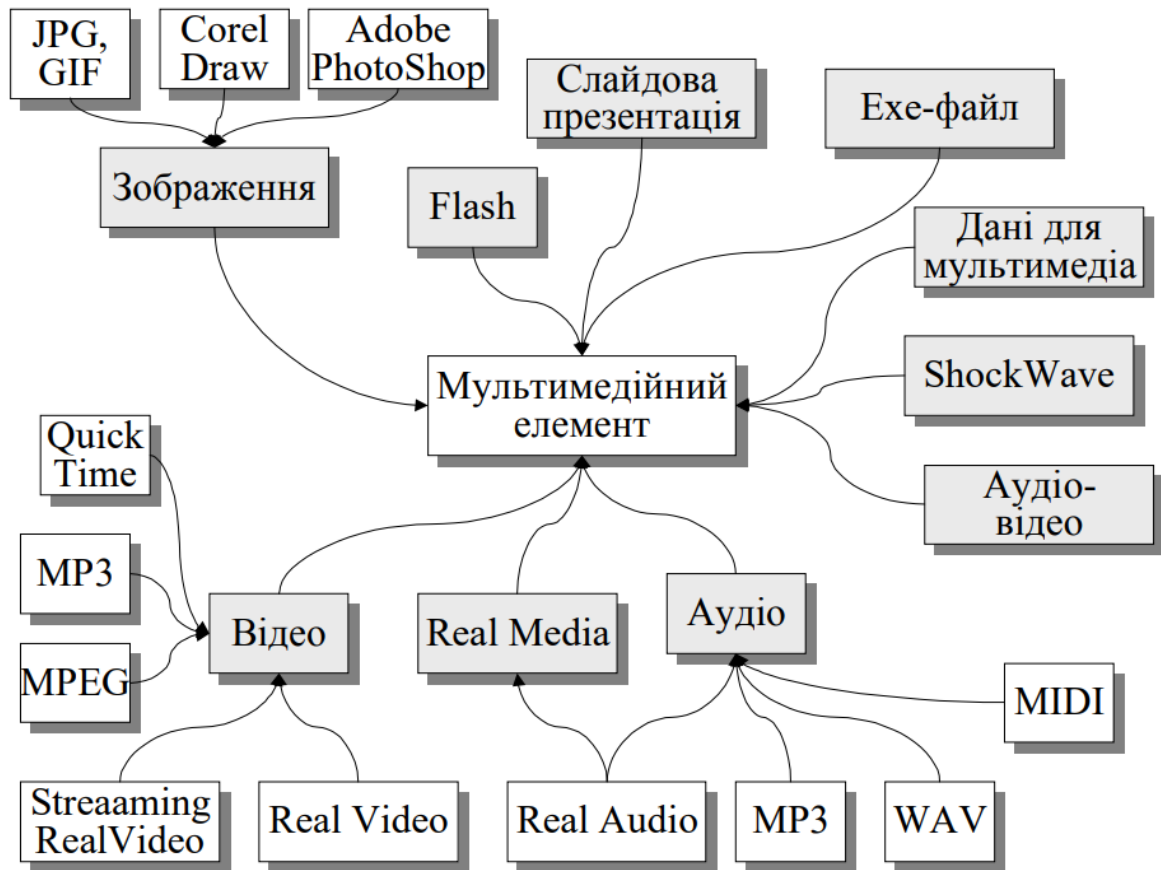

MPEG-7 надає стандартизований опис різних типів мультимедійного матеріалу, підтримуючи певний рівень інтерпретації змісту інформації, що може бути передана для обробки ЕОМ, для забезпечення ефективного і швидкого пошуку. Він визначає стандартний набір дескрипторів для різних типів МО, стандартизує спосіб визначення

своїх дескрипторів і їхнього взаємозв'язку, вводячи для цього DDL (Description Definition Language) – мову опису визначень. Розробники MPEG-7 вважають аудіовізуальними даними статичні зображення, графіку, 3D моделі, аудіо, мову, відео і композиційну інформацію про те, як ці елементи комбінуються в мультимедійному поданні (сценарії). Засіб опису, запропонований MPEG-7, не залежить від того, яка інформація описується (аналоговий відеозапис чи оцифрований контент). Описові можливості мають однозначно і повністю інтерпретуватися в контексті застосування, тому вони залежать від доменів користувачів і сфери застосування, тобто той самий матеріал може бути описаний через різні типи властивостей, що відповідають специфіці і можливостям застосування. Приміром, графічне зображення на найнижчому рівні абстракції може бути описане через форму, розмір, текстуру, кольори, палітру, траєкторію руху та положення; а аудіо – через тональність, зміни темпу, положення в звуковому ряді, тоді як на верхньому рівні буде подана семантична інформація типу «Це сцена з зеленим автомобілем, який їде дорогою, що знаходиться ліворуч, і людиною в білому, яка переходить дорогу праворуч, у супроводі фонового звуку дощу». Можуть існувати також проміжні рівні абстракції. Рівень абстракції пов'язаний зі способом здобуття інформації: багато низькорівневих властивостей можуть бути витягнуті автоматично, тоді як високорівневі властивості вимагають втручання людини. Крім опису контенту, для пошуку МО можуть використовуватися й інші відомості про нього: Форма – формат кодування (JPEG, MPEG-2 і т.п.), розмір даних; Умови доступу до матеріалу – умови реєстрації, вартість доступу, угоди про права користування тощо; Класифікація – оцінка походження матеріалу і тип його вмісту (обмежена кількість категорій задається заздалегідь); Посилання на інші релевантні матеріали; Контекст – обставини, за яких створено матеріал. Стандарт передачі інформації в Інтернеті MIME. Стандарт Multipurpose. Internet Mail Extensions (MIME) призначений для передачі інформації в Інтернеті з урахуванням її типу. Цей стандарт виділяє сім базових типів медіаінформації, для кожного з яких визначені параметри, що характерні саме для цього типу інформації. У стандарті передбачена можливість розширення набору типів та їх параметрів. Основні дискретні медіатипи MIME:

- Текст – текстова інформація. Підтип "plain" – це текст, що не містить команд форматування і не використовує спеціальне програмне забезпечення (ПЗ), за винятком підтримки зазначеної кодової таблиці. Інші підтипи існують для збагаченого тексту (enriched text), що використовують спеціальне ПЗ для показу тексту, однак основний вміст контенту можна отримати без цього ПЗ;
- Зображення – вимагає для перегляду інформації пристрій візуалізації. Основний підтип – формат зображень JPEG (jpeg), що використовує кодування JFIF;

- Аудіо – потребує для інтерпретації аудіопристрій, який відтворює звукову інформацію. Основний підтип – "basic", контент якого – одноканальне аудіо, закодоване з використанням 8bit ISDN mu-law [PCM] з частотою 8000 Hz;
- Відео – зображення, що змінюється у часі і супроводжуються узгодженим звуком. Основний підтип – "mpeg", контент якого – відео, закодоване відповідно до стандарту MPEG;
- Прикладні дані – бінарні дані, які обробляє спеціалізоване ПЗ. Підтипи: "octet-stream" інтерпретується як бінарні дані, "PostScript" визначає PostScript-дані. Вводяться також два композиційних базових медіатипа:
 - multipart – це дані, що складаються з кількох частин, які представляють собою незалежні типи даних. Основним підтипом є "mixed", що визначає загальний комбінований набір частин, "alternative" використовується для даних у різних форматах, "parallel" – для частин, які необхідно переглядати одночасно, "digest" – для багаточасткових фрагментів, у яких кожна частина має тип "message/rfc822";
 - message – інкапсульоване повідомлення. Стандарт інтеграції синхронізованої мультимедійної інформації SMIL. SMIL (Synchronized Multimedia Integration Language) рекомендований консорціумом W3C (Synchronized Multimedia Working Group) стандарт, який описує механізм створення документів, що містять синхронізовану мультимедійну інформацію. SMIL-презентації являють собою набір інструкцій, що описують текстові, відео- і аудіодані і визначають послідовність їх відтворення. За допомогою SMIL можна сполучати в html-документі з метою синхронізованого відтворення елементи таких типів:
 - текст;
 - нерухомі зображення (формати jpeg, gif, png тощо);
 - відео (формати mpeg, avi, mov тощо);
 - аудіо (формати mp3, wav, au тощо);
 - анімацію, що використовує векторну графіку (svg, swf, vml, тощо);
 - текстовий потік, синхронізований у часі з іншою інформацією (sub, rt, sami тощо), приміром, стрічка новин або титри. Кожний медіаоб'єкт у SMIL має індивідуальне ім'я і використовує атрибут src для вказівки імені і місця розташування файлу, що містить медіа-інформацію. SMIL має атрибути: alt, запозичений з html, longdesc (зміст, як і в htmlелементі object) і readIndex, які дозволяють описувати медіа наступним чином:
 - alt – короткий текстовий опис файлу, найчастіше є навіть неповним реченням;
 - longdesc – посилання (uri) на детальний опис (набір категорій для типів описів ще не встановлено);

- readIndex – порядок презентації альтернативного тексту, що визначається з використанням елементів par, seq і excl. Класифікація мультимедійних об'єктів у проекті SERIF. У виділенні характерних ознак мультимедійної інформації цікаві роботи з класифікації MO, виконані в рамках проекту організації доступу до інформації про дослідницькі ініціативи Європи SERIF. Предметна область даної розробки – наукові дослідження, тому базовими поняттями є проекти, персоналії тощо. Важлива роль приділяється метаданим, що зберігаються у базі SERIF. У рамках даного дослідження розроблена онтологія MO. Виділяються такі ознаки MO, як розмір (у мегабайтах) та тривалість (у хвилинах), жанр (наприклад, лекція, доповідь), цільова аудиторія та рівень підготовки (студенти, учні, вчені, інженери тощо). Проект орієнтований на наукові дослідження, тому розробники окремо виділяють презентації PowerPoint як об'єднання слайдів, тексту і анімації. Наведений вище огляд показує, що розповсюджені класифікації MO розроблялися для різних цілей і тому порізно виділяють підкласи MO.

Тематика семінарських занять

№	Назва теми
1	Етапи розробки мультимедіа продуктів.
2	Історія розвитку стандартизації мультимедіа систем.
3	Вимоги до середовища передачі даних мультимедійних мереж.
4	Стандарти проектування і виготовлення мультимедійних видань. Принципи розробки мультимедіа
5	Якість передавання мультимедійної інформації. Визначення та оцінювання показників якості послуг, які стосуються користувачів.
6	Вихідні відомості, каталогізація електронних видань
7	Ергономіка, дизайн та методи і засоби захисту авторських прав при створенні мультимедійних видань

Перелік тем для індивідуальної роботи

№	Назва теми
1	Розробка мультимедійного електронного видання з інтерактивною системою керування контентом
2	Представлення мультимедійної інформації (Зорове і слухове сприйняття мультимедіа). Формати представлення мультимедійної інформації.
3	Визначення інформаційних технологій. Властивості процесів комп'ютерних інформаційних технологій
4	Класифікація і огляд типових мультимедійних технологій
5	Стандарти проектування і виготовлення мультимедійних видань. Принципи розробки мультимедіа
6	Огляд багатоплатформних засобів розробки мультимедіа
7	Комп'ютерна розробка мультимедійних видань
8	Виробництво, супровід та оновлення мультимедійних видань

Рекомендована література

1. ДСТУ 7157:2010. Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. – К. : Держспоживстандарт України, 2010. – 17 с.
2. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання: посібник/ ав.: Жалдак М. І., Шут М. І., Жук Ю. О., Дементієвська Н. П., Пінчук О. П., Соколюк О. М., Соколов П. К. / За редакцією: Жука Ю. О. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 112 с.
3. Методи та засоби мультимедійних інформаційних систем / Басюк Т.М. , Жежнич П.І.// Львівська політехніка, 2015 – 428 с.
4. Сучасні технології електронних мультимедійних видань: монографія / під ред. О. І. Пушкаря. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 424 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5219>
2. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4725?locale-attribute=en>
3. <https://www.indigorose.com/autoplay-media-studio/>

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Інформація та документація

ВИДАННЯ ЕЛЕКТРОННІ

Основні види та вихідні відомості

ДСТУ 7157:2010

Видання офіційне

Київ
ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ УКРАЇНИ
2010

ПЕРЕДМОВА

- 1 РОЗРОБЛЕНО: Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова» РОЗРОБНИКИ: Н. Петрова (науковий керівник); Г. Плиса; Т. Жигун
- 2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11 березня 2010 р. № 85
- 3 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ

Право власності на цей документ належить державі.
Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати його повністю чи частково
на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності треба звертатися до Держспоживстандарту України

Держспоживстандарт України, 2010

ЗМІСТ

с.

Вступ	IV
Сфера застосування	1
Нормативні посилання	1
Терміни та визначення понять	1
Основні види	3
Склад вихідних відомостей	4
Розміщування вихідних відомостей	5
Додаток А Приклади оформлення вихідних відомостей в електронних виданнях.....	7

ВСТУП

На книжковому ринку України останніми роками активну позицію, поряд із традиційними друкованими виданнями, займають видання електронні.

Тому вперше було розроблено національний стандарт, в якому визначено види електронних видань, подано їхні визначення, встановлено основні елементи вихідних відомостей, склад та правила їх розміщування в електронних виданнях.

У стандарті електронне видання розглянуто як один із різновидів видань, на який поширюються основні положення ДСТУ 3017-95 «Видання. Основні види. Терміни та визначення» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

У розділі 3 «Терміни та визначення понять» терміни, використані в стандарті, наведено за абеткою.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ

ВИДАННЯ ЕЛЕКТРОННІ

Основні види та вихідні відомості

ИНФОРМАЦИЯ И ДОКУМЕНТАЦИЯ

ИЗДАНИЯ ЭЛЕКТРОННЫЕ

Основные виды и выходные сведения

INFORMATION AND DOCUMENTATION

EDITIONS ELECTRONIC

Basic types and imprint

Чинний від 2010-07-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт установлює основні види електронних видань, склад і розміщування в них вихідних відомостей.

Положення стандарту призначено суб'єктам видавничої справи, що випускають і розповсюджують електронні видання, незалежно від відомчого підпорядкування, організаційно-правової форми господарювання та форми власності.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 2394-94 Інформація та документація. Комплектування фонду, бібліографічний опис, аналіз документів. Терміни та визначення

ДСТУ 3017-95¹⁾ Видання. Основні види. Терміни та визначення

ДСТУ 4861:2007 Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT)

ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.80-2000, IDT)

ДСТУ ГОСТ 7.9:2009 (ИСО 214-76) Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Реферат и аннотация. Общие требования (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Реферат і анотація. Загальні вимоги).

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

У цьому стандарті використано терміни, встановлені в ДСТУ 2394 і ДСТУ 3017. Нижче подано терміни, додатково вжиті в цьому стандарті, та визначення позначених ними понять:

¹⁾ На перегляді

3.1 багатотомне електронне видання

Неперіодичне електронне видання, що складається з двох або більше нумерованих томів, кожен з яких випущений на окремому електронному носіїві, та є єдиним цілим за змістом та оформленням

3.2 багаточастинне електронне видання

Електронне видання, що складається з двох або більше нумерованих частин (томів, номерів, випусків).

Примітка. Багаточастинне електронне видання охоплює багатотомне, серіальне, оновлюване видання

3.3 вторинне пакування

Пакування, в яке вміщують носій електронного видання в первинному пакуванні

3.4 детерміноване електронне видання

Електронне видання, параметри, зміст та спосіб взаємодії з яким визначені видавцем і не можуть бути змінені користувачем

3.5 електронне видання

Електронний документ, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має вихідні відомості та призначений для розповсюдження в незмінному вигляді

3.6 електронне видання комбінованого використання

Електронне видання, призначене як для локального, так і для мережного використання

3.7 електронний аналог друкованого видання

Електронне видання, що в основному відтворює відповідне друковане видання, зберігаючи розташування на сторінці тексту, ілюстрацій, посилань, приміток тощо

3.8 електронний документ

Документ, інформація в якому подана у формі електронних даних і для використання якого потрібні засоби обчислювальної техніки

3.9 звукове електронне видання

Електронне видання, що містить цифрове подання звукової інформації у формі, яка дозволяє її прослуховувати

3.10 локальне електронне видання

Електронне видання, випущене визначеним тиражем на переносному електронному носіїві та призначене для персонального використання на комп'ютері

3.11 мережне електронне видання

Електронне видання, доступне користувачам через мережні засоби

3.12 мультимедійне електронне видання

Електронне видання, в якому рівнозначно та взаємопов'язано за допомогою відповідних програмних засобів існує текстова, звукова, графічна та інша інформація

3.13 недетерміноване (інтерактивне) електронне видання

Електронне видання, параметри, зміст і спосіб взаємодії з яким визначає сам користувач за алгоритмом, заданим видавцем

3.14 образотворче електронне видання

Електронне видання, яке містить переважно електронні образи об'єктів, подані у формі, сприйнятим для переглядання і друкованого відтворення, але не для посимвольного оброблення

3.15 одночастинне електронне видання ,

Електронне видання, що складається з однієї частини (тому, номера, випуску)

3.16 оновлюване електронне видання

Електронне видання, що виходить через визначені або невизначені проміжки часу з однаковою назвою, кожен із наступних номерів (випусків) якого містить частину незміненої актуальної інформації з попереднього номера (випуску)

3.17 первинне пакування

Пакування, в яке вкладають носій електронного видання

3.18 програмний продукт

Програма або взаємопов'язана сукупність електронних програм, процедур, правил, а також документація та дані, призначені для постачання користувачеві

3.19 самостійне електронне видання

Електронне видання, що не має друкованого аналога

3.20 серіальне електронне видання

Електронне видання, що виходить упродовж часу, тривалість якого заздалегідь не встановлено, здебільшого нумерованими і/або датованими випусками (томами, частинами), різними за змістом, з однаковою назвою та однотипним оформленням.

Примітка. Серіальними є періодичне, продовжуване та серійне видання

3.21 серійне електронне видання

Електронне видання, що є частиною серії; один із випусків серії

3.22 текстове (символьне) електронне видання

Електронне видання, яке містить переважно текстову інформацію, подану у формі, що уможливорює посимвольне оброблення

3.23 титульний екран

Перший екран електронного видання, що містить вихідні відомості та може складатися з кількох пов'язаних між собою частин.

4 ОСНОВНІ ВИДИ

Види електронних видань класифіковано за такими ознаками:

4.1 За наявністю друкованого еквівалента:

- електронний аналог (копія, версія) друкованого видання;
- самостійне електронне видання.

4.2 За природою основної інформації:

- текстове (символьне);
- образотворче;
- звукове;
- програмний продукт;
- мультимедійне.

4.3 За цільовим призначенням:

- офіційне;
- суспільно-політичне;
- наукове;
- науково-популярне;
- популярне;
- виробничо-практичне;
- навчальне;
- літературно-художнє;
- релігійне;
- довідкове;
- видання для дозвілля;
- рекламне.

4.4 За технологією використання:

- локальне;
- мережне;
- комбінованого використання.

4.5 За характером взаємодії з користувачем:

- детерміноване;
- недетерміноване (інтерактивне).

4.6 За періодичністю:

- неперіодичне;
- періодичне;
- продовжуване;
- оновлюване.

4.7 За структурою:

- одночастинне;
- багаточастинне;
- серійне.

5 СКЛАД ВИХІДНИХ ВІДОМОСТЕЙ

5.1 Загальні положення

5.1.1 Склад вихідних відомостей електронного видання залежить від його виду та кількості електронних носіїв.

5.1.2 Не дозволено розбіжності в поданні однакових елементів вихідних відомостей, розміщених у різних місцях електронного видання.

5.1.3 Елементи вихідних відомостей, спільні для всіх чи кількох томів (частин, номерів, випусків) електронного видання, треба подавати в однаковій формі.

5.1.4 Наведення додаткових відомостей про електронне видання (наприклад, вимоги до обладнання та програмного забезпечення), крім зазначених у цьому стандарті, не обмежено.

5.1.5 Приклади оформлення вихідних відомостей в електронних виданнях подано в додатку А.

5.2 Основні елементи вихідних відомостей

5.2.1 Основними елементами вихідних відомостей електронного видання є:

- надзаголовкові дані;
- відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання;
- назва;
- підзаголовкові дані;
- вихідні дані;
- випускні дані;
- класифікаційні індекси (УДК, ББК) й авторський знак*);
- вид видання за цільовим призначенням;
- міжнародні стандартні номери: Міжнародний стандартний номер книги — ISBN, Міжнародний стандартний номер нотних видань - ISMN, Міжнародний стандартний номер серіальних видань — ISSN;
- бібліографічний опис*);
- анотація;
- знак охорони авторського права (©).

5.2.1.1 Надзаголовкові дані (відомості про серію та організацію, від імені чи за участю якої створено видання), ім'я автора (авторів), імена інших осіб, які брали участь у ство-

*) Подають у локальному виданні

ренні електронного видання (укладача, перекладача, художника-ілюстратора тощо), назву, вихідні дані, УДК, ББК й авторський знак, ISBN, ISMN, ISSN та знак охорони авторського права в електронному виданні подають за формою, визначеною в ДСТУ 4861.

5.2.1.2 У підзаголовкових даних залежно від виду електронного видання зазначають:

- відомості, що пояснюють чи доповнюють назву;
- вид видання за характером інформації — згідно з ДСТУ 3017;
- періодичність;
- кількість томів багатотомного видання;
- порядковий номер тому (частини, номера, випуску);
- період оновлення та дату останнього оновлення (в оновлюваному електронному виданні);

- вид електронного носія;

- відомості про основне видання в окремо виданому додатку.

5.2.1.3 Випускні дані залежно від виду електронного видання містять такі відомості:

- види й кількість електронних носіїв та комплектність електронного видання;
- об'єм даних у мегабайтах (Мб);
- тривалість звукових і відеофрагментів у хвилинах;
- тираж;
- найменування (ім'я), місцезнаходження й електронну адресу, телефон (факс) видавця, а також редакції (в періодичному та продовжуваному виданнях);
- найменування (ім'я), місцезнаходження й електронну адресу, телефон (факс) виготовлювача тиражу електронного видання;
- серію, номер і дату видачі Свідоцтва про внесення видавця й виготовлювача електронного видання до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи (в неперіодичному електронному виданні).

5.2.1.4 Вид видання за цільовим призначенням визначають за ДСТУ 3017.

5.2.1.5 Бібліографічний опис електронного видання наводять згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1 та ДСТУ ГОСТ 7.80.

5.2.1.6 Анотацію наводять згідно з ДСТУ ГОСТ 7.9.

В електронному виданні, що є аналогом друкованого, відомості про друковане видання подають у формі бібліографічного опису.

В електронному виданні, що виходить іншими, крім української, мовами, всі вихідні відомості, крім імен автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні видання, повторюють у перекладі українською, зазначаючи мову тексту видання.

Імена автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання, подають у транслітераційній формі.

Якщо електронне видання є окремим додатком до друкованого видання, його вихідні відомості оформлюють відповідно до положень цього стандарту.

Вихідні відомості в серіальному й багатотомному електронних виданнях оформлюють згідно з цим стандартом та ДСТУ 4861.

6 РОЗМІЩУВАННЯ ВИХІДНИХ ВІДОМОСТЕЙ

6.1 Вихідні відомості в електронному виданні розміщують на титульному екрані.

У локальному електронному виданні елементи вихідних відомостей розміщують також на етикетці, лицьовому, внутрішньому й задньому боці первинного пакування, а також на лицьовому й задньому боці вторинного пакування та в супровідній документації (на паперовому носіїві), якщо вони є.

6.1.1 На титульному екрані електронного видання розміщують:

- надзаголовкові дані (за наявності);
- відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання;
- назву;
- підзаголовкові дані;
- вихідні дані;

- випускні дані (в мережному виданні);
- ISBN, ISMN, ISSN;
- відомості про друковане видання, аналогом якого є електронне;
- анотацію (в мережному виданні);
- відомості українською мовою в іншомовному виданні (за 5.2.3);
- знак охорони авторського права.

6.1.2 На етикетці електронного носія локального електронного видання вихідні відомості подають відповідно до 6.1.1 (крім надзаголовкових даних, відомостей про друковане видання, аналогом якого є електронне, та відомостей українською мовою в іншомовному виданні).

6.1.3 На первинному пакуванні локального електронного видання розміщують:

- надзаголовкові дані (за наявності);
- відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання;
- назву;
- підзаголовкові дані;
- вихідні дані;
- випускні дані;
- УДК, ББК й авторський знак, ISBN, ISMN, ISSN;
- вид видання за цільовим призначенням;
- бібліографічний опис;
- відомості про друковане видання, аналогом якого є електронне;
- відомості українською мовою в іншомовному виданні (за 5.2.3);
- знак охорони авторського права.

6.1.4 На вторинному пакуванні локального електронного видання розміщують:

- відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання;
- назву;
- відомості про види й кількість електронних носіїв;
- вихідні дані;
- анотацію;
- випускні дані;
- відомості українською мовою в іншомовному виданні (за 5.2.3);
- знак охорони авторського права.

6.1.5 В окремо виданій до локального електронного видання супровідній документації подають:

- відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні електронного видання;
- назву;
- відомості про види й кількість електронних носіїв та комплектність електронного видання;
- вихідні дані;
- знак охорони авторського права.

ДОДАТОК А
(довідковий)

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ВИХІДНИХ ВІДОМОСТЕЙ
В ЕЛЕКТРОННИХ ВИДАННЯХ¹⁾

А1 Електронне неперіодичне видання комбінованого використання на оптичному диску (CD-ROM) (без вторинного пакування)

ТИТУЛЬНИЙ ЕКРАН

Частина 1

Частина 2

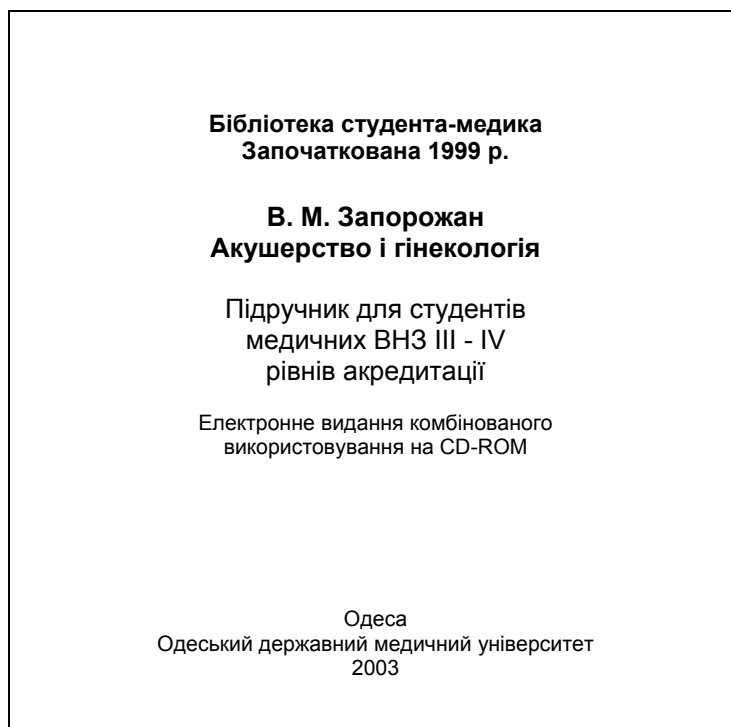
<p>Бібліотека студента-медика Започаткована 1999 р.</p> <p>В. М. Запорожан Акушерство і гінекологія</p> <p>Підручник для студентів медичних ВНЗ III-IV рівнів акредитації</p> <p>Одеса Одеський державний медичний університет 2003</p>	<p>Електронне видання комбінованого використовування на CD-ROM</p> <p>ISBN XXX-XXX-XXXX-XX-X (серія) ISBN XXX-XXX-XXXX-XX-X</p> <p>© Запорожан В. М., 2003</p>
---	--

¹⁾ Наведені в прикладах вихідні відомості є умовними.

ЕТИКЕТКА ЕЛЕКТРОННОГО НОСІЯ

ЛИЦЬОВИЙ БІК ПЕРВИННОГО ПАКОВАННЯ

ВНУТРІШНІЙ БІК ПЕРВИННОГО ПАКОВАННЯ

УДК 618.2 (075.8) (0.034)
ББК 57.1я73
3-33

Запорожан В. М. Акушерство і гінекологія : підруч. для студ. мед. ВНЗ III-IV рівнів акредитації / В. М. Запорожан. — Електрон, дані. — Одеса: Одес. медуніверситет, 2003. — 1 електрон, опт. диск (CD-ROM); 12 см. — (Бібліотека студента — медика). — Назва з тит. екрана.

ISBN XXX-XXX-XXXX-XX-X (серія)
ISBN XXX-XXX-XXXX-XX-X

© Запорожан В. М.. 2003

ЗАДНІЙ БІК ПЕРВИННОГО ПАКОВАННЯ

Навчальне електронне видання
комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимах

Один електронний оптичний диск (CD-ROM);
супровідна документація.
Об'єм даних 32 Мб. Тираж 100 пр. Зам. 539.

Видавець і виготовлювач

Одеський державний медичний університет,
пров. Валіхівський, 2, м. Одеса, 65026,
тел.. (0482) 23-33-24, факс (0482) 23-22-15;
E-mail: osmu@odmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 668 від 13.11.2001

A2 Електронний аналог друкованого неперіодичного видання на оптичному диску (CD-ROM)

ТИТУЛЬНИЙ ЕКРАН

Частина 1	Частина 2
<p>Міжрегіональна академія управління персоналом (МАУП)</p> <p>Бібліотека журналу "Персонал" Заснована 2002 року</p> <p>Микола Сенченко Реванш історії</p> <p>Вибрані праці</p> <p>Електронне видання на CD-ROM</p> <p>Київ • 2004</p>	<p>Електронний аналог друкованого видання:</p> <p>Сенченко М. І. Реванш історії : вибр. пр. / Микола Сенченко. — К. : МАУП, 2004. — 212 с. — (Бібліотека журналу "Персонал").</p> <p>ISBN XXX-XXX-XXXX-XX-X (серія) ISBN XXX-XXX-XXXX-XX-X</p> <p>© Сенченко М. І., 2004</p>

ЕТИКЕТКА ЕЛЕКТРОННОГО НОСІЯ

ЛИЦЬОВИЙ БІК ПЕРВИННОГО ПАКОВАННЯ

Міжрегіональна академія управління
персоналом (МАУП)

Бібліотека журналу "Персонал"
Заснована 2002 року

Микола Сенченко
Реванш історії

Вибрані праці

Електронне видання на CD-ROM

Київ • 2004

ВНУТРІШНІЙ БІК ПЕРВИННОГО ПАКОВАННЯ

УДК 327 (0.034)
ББК 66.4я44
С 31

Сенченко М. І. Реванш історії : вибр. пр. / Микола Сенченко. —
Електрон, дані. — К. : МАУП, 2004. — 1 електрон, опт. диск (CD-
ROM) ; 12 см. — (Бібліотека журналу "Персонал"). — Назва з тит.
екрана.

Електронний аналог друкованого видання:

Сенченко М. І. Реванш історії : вибр. пр. / Микола Сенченко. —
К. : МАУП, 2004. — 212 с. — (Бібліотека журналу "Персонал").

ISBN XXX-XXX-XXXX-XX-X (серія)
ISBN XXX-XXX-XXXX-XX-X

© Сенченко М. І., 2004

ЗАДНІЙ БІК ПЕРВИННОГО ПАКОВАННЯ

Наукове електронне видання на CD-ROM

Один електронний оптичний диск (CD-ROM).
Об'єм даних 64 Мб. Тираж 100 пр. Зам. 25.

Видавець і виготовлювач

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП),
вул. Фрометівська, 2, м. Київ - 39, 03039,
тел./факс: (044) 490-95-19;
E-mail: info@iapm.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №8 від 23.02.2000

ЛИЦЬОВИЙ БІК ВТОРИННОГО ПАКОВАННЯ

Бібліотека журналу "Персонал"
Заснована 2002 року

Микола Сенченко
Реванш історії

Вибрані праці

Електронне видання на CD-ROM

Київ • МАУП • 2004

ЗАДНІЙ БІК ВТОРИННОГО ПАКОВАННЯ

(Анотація)

Один електронний оптичний диск (CD-ROM).
Об'єм даних 64 Мб. Тираж 100 пр. Зам. 25.

© Сенченко М. І., 2004

A3 Мережне електронне продовжуване видання

ТИТУЛЬНИЙ ЕКРАН

УДК 929/23:001

ISSN XXXX-XXXX

Державна наукова сільськогосподарська
бібліотека
Української академії аграрних наук

Історія науки і біограф істика

Міжвідомчий тематичний збірник
Заснований 2006 року

За загальною редакцією В. А. Вергунові

Випуск 6

Електронне наукове видання
I

КИЇВ • 2008

©Державна наукова
сільськогосподарська
бібліотека УААН. 2008

Код УКНД 01.140.40

Ключові слова: вихідні відомості, вторинне пакування, електронне видання, електронний аналог друкованого видання, етикетка, локальне електронне видання, мережне електронне видання, первинне пакування, титульний екран.

Редактор В. Кириленко
Технічний редактор О. Марченко
Коректор І. Недогарко
Верстальник Р. Дяченко

Підписано до друку 20.07.2010. Формат 60 x 84 1/8. Ум. друк. арк. 1,86.
Зам. 1656 Ціна договірна.

Виконавець
Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр
проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»)
вул. Святошинська, 2, м. Київ, 03115

Свідоцтво про внесення видавця видавничої продукції до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК, № 1647 від 14.01.2006

